

Az előfizetés ára:

1 egész évre . . . . . 5 frt — kr.
1 fél évre . . . . . 2 frt 50 kr.
1 negyed évre . . . . . 1 frt 25 kr.

Körjegyzőknek, községeknek és néptanítóknak:
Egész évre 4 forint, fél évre 2 forint

Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetheti és egyes lappéldányokat venni lehet a kiadóhivatalban, Traub B. és társa, Valentin Károly, Böhm M., Luzsovics L., Weidinger N. üzletében és a fődohánytözsében.

Hirdetések:
mindenkör árjegyzék szerint.
Bélyeg-díj minden hirdetéskor 30 kr.
Nyilttérben egy sor . . . . . 10 kr.

PÉCS

Politikai vegyes tartalmu hetilap.

Hirdetéseket elfogad:

Külföldön:
Barek J. és társa Erfurtban. Haasenstein és Vogler, Steiner A. Hamburgban, Daube G. L., Kroll Ignác, Frankfurtban. Opellik A., Schick Henrik, Mosse Rudolf, Bécsben.

Magyarországon:
Neuberger és Braun, Goldberger A. V., Lang Lipót, Schwarz Gyula, Somogyi F. „Első magyar nemzetközi irodá”-ja Budapestben.

Kiadóhivatalunk és Janovszky H. király-utczában levő hirdetések felvételi irodája

Pécsiratok

a szerkesztőséghez, Nepomuk-utca 29-ik sz. küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Nepomuk-utca 29. sz.

Kiadóhivatal: Nepomuk-utca 10. sz. a posta mellett.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési felhívás.

A félév közeledtével lapunk előfizetőit, elvtársait és barátait tisztelettel felhívjuk, legyenek szivesek előfizetéseiket megújítani, illetőleg megkezdni. — A hátralékosokat felkérjük, hogy tartozásukat minél előbb kiegyenlíteni sziveskedjenek.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . . . 5 frt — kr.
fél évre . . . . . 2 „ 50 „
negyed évre . . . . . 1 „ 25 „

Körjegyzőknek és néptanítóknak
Egész évre . . . . . 4 frt.
fél évre . . . . . 2 frt.

A „Pécs” kiadóhivatala.

A városi zenekar ideiglenes feloszlata.

A mi a zenegyylet kedvezőtlen anyagi viszonyai következtében régóta előre látható volt — megtörtént. A zenegyylet vasárnap tartott rendkívüli közgyűlésén kimondott, hogy a városi zenekar f. évi augusztus hó utolsó napjával feloszlattatik. Igaz, hogy a feloszlata csak ideiglenesnek tekinthető, a mennyiben Pécs sz. kir. város közgyűlése fel fog kérni, hogy a feloszlatast elvben ne mondja ki, (a mely kérés bizonyára teljesítetik is) mindamellyel nagyon elszomorító jelenség, mely igen alkalmas arra, hogy városunk jobbait, sőt a közügyekkel foglalkozó minden polgárát gondolkodásra s ebből folyólag cselekvésre bírja, mert hogy a városi zenekar végleges feloszlata a hanyatlás oly jele lenne, mely városunk hírnevét csöppet sem emelné, sőt egyenesen megbélyegezné, az minden kétségen kívül áll.

A zenegyylet évek hosszú során át minden tőle telhetőt megtett, hogy ügyeit felvirágoztassa, de siker nélkül s a kedvezőtlen viszonyok következtében, 12 évi küzdelemmel teljes működés után, nem lévén semmi kilátás egy közeli jobb jövőre, kénytelen volt létezésé alapját: a városi zenekart feloszlata, hogy e tehertől megszabadulva a biztos bukást kikerülhesse, ügyeit rendezve adósságát törleszse s a viszonyok jobbrafordulásával, mi idő folytán a legnagyobb valószínűséggel várható, most abbahagyott közhasznú működését a zenekar újabb megalakításával folytathassa, mi hogy minél előbb megtörténhesék, azt hisszük, velünk együtt mindenki kívánja.

A városi zenekar elkerülhetlenné vált feloszlataiban nevezetes része van ugyan városunk társadalmának, mert tagadhatatlan,

hogy polgárságunk sem a zenegyylet nem pártolta kellő mértékben, sem a városi zenekart; sőt ez utóbbit — megfoghatatlan okból — a katonai zenekar rovására mellőzte; a feloszlata fő-oka azonban elválaszthatatlan a színház-kérdéstől, illetőleg a színházi bizottság azon határozatában keresendő, hogy az idén Pécs sz. kir. városában nem lesz színház, mely tétel a zenegyylet bevételeiben eddig évenként 2800 frttal szerepelt.

Midőn a színházi bizottság ezen — közvetve a városi zenekarnak a kegyelemdíj megadó — határozatát meghozta, nem jószántából cselekedett. A jelenlegi színház-épület rendőrileg bezárattat s abban addig, míg az elmaradhatatlanul szükséges kijavítások meg nem tétetnek, előadások nem tarthatók s nem is fognak tartatni, mert a színház-épület tulajdonosának kisebb gondja is nagyobb annál, hogy a színház-épületet kijavíttassa. A színházi bizottság tehát csak a kénytelenségek engedtet, midőn a színház-szünetelésébe beleegyezett. Ezt belátja, megérti és mentheti mindenki; de megnyugodhat-e benne? Határozottan nem! A zenegyylet a színházi bizottságot mentheti a pénzkérdésekből előálló kényszerhelyzet, a város s épen Pécs sz. kir. város lakosságát azonban nem. Szégyelnénk magunkat, ha hosszasan kellene bizonygatni, hogy Pécs sz. kir. városára nézve (nem azért, mert nagy város, mert 30,000 főnyi lakossága van — hanem művészet-pártoló fényes multjánál fogva) a színház-kérdése becsületkérdés. A közművelődés legkiválóbb iskolája az, mely ha bezáratik, okvetetlen a nemzeti kultúra hanyatlását idézi elő. Ha tehát a színházra szükség van — vajon van-e, ki ezt tagadni meri? — ugy annak meg is kell lenni! Az nem kifogás, hogy nincs színház! Már rég gondoskodni kellett volna, hogy legyen alkalmas épület! Az nem kifogás, hogy nincs pénz! Az a kövönység, mely kóbor csempurágók, költélancosok s vadállatok nézésére naponként két-három ezrével tódul a cirkuszba (Sizidoli és Merkel a megmondhatója), egy új színház költségeit bátran elviselheti még! Az nem kifogás, hogy nincs aki csinálja! Mert ha a színházi bizottság az ügyet nem veszi kezébe, ott a város tanácsa s ha ez is hallgat, ott a város polgárságának egyeteme, mely ha érdekeit fel nem ismeri, vagy épen elhanyagolja — elveszti jogát még az igazolt panaszkodásra is.

FEILER MIHÁLY.

A nemzetiségek védője.

Országszerzte feltűnést keltő röpirat jelent meg Mocsáry Lajos függetlenségi párti képviselőtől, melyben nyíltan és határozottan hazánk különböző nemzetiségeinek pártjára áll és határozottan és nyíltan a magyar államot, helyesebben a magyar államnak magyarságát okozza azon ellenséges magatartásáért, melyet a különböző nemzetiségek hazánk magyar jellege iránt tanusítanak.

Szerinte mindaz, a mi eddig — a nemzetiségek érdekében történt, kevés; sőt az, a mi a liberalis párt uralma alatt történt, veszélyes és káros, miután elkeseríti az ország különböző nemzetiségeit.

Hogy Mocsárynak a nemzetiségek iránt elfoglalt álláspontját helyesebben megbiráljuk, jelezünk keil azon különböző nézeteket, mondhatnók politikai programokat, melyek a nemzetiségi kérdésben az országban léteznek.

Első sorban fel kell említenünk az úgynevezett magyar chauvinizmus pártolót, kik leginkább a magyar ifjabb generációból toborzódnak és a kik azon álomszerű eszmével foglalkoznak, hogy megfelelő politika által el lehet érni azt, miszerint Kárpáttól Adriáig az ország valamennyi lakosa magyar arul fog beszélni és ennek folytán magyarul érezni is.

Ezt mi határozottan tévesnek és veszélyesnek tartjuk. Tévesnek azért, mert ezen korban, mikor a nemzetiségek faji öntudata és önérzete oly élénk, oly éber, ezt a célt csak olyan eszközökkel lehetne elérni, a melyeket a porosz politika a lengyelekkel szemben alkalmaz. Azonban ez először em-bertelen és így immoralis s mostani kor eszményeivel ellentézik, másodsor ehhez Magyarországnak nincs elegendő vagyona és — valljuk meg az igazat — ereje sem. Ötven milliónyi német támogatja a porosz politikát, mi meg hasonló irányban 100 és 100 milliónyi ellenséggel találkozunk.

A nemzetiségi ultrák programjában nyilvánul egy másik nézet, mely nem más, mint hogy az ország különböző nemzetiségeinek nemzeti jellege az állami élet minden terén épen úgy érvényesüljön, épen úgy nyilvánuljon, mint a magyar — tehát az állam — nem többé magyar állam — hanem román, szerb, tót, szász és magyar törzsekből alakított foederalistikus állam legyen.

Es egy ilyen eszme megvalósításának harcosa gyanánt mutatta meg magát Mocsáry Lajos képviselő.

Ez a nemzetiségi politika nem kevésbé veszélyes, mint az első. Mocsáry Lajos képviselő abban téved, hogy felteszi, miszerint a nemzetiségek jelenben formulázott igényeiknek kielégítésével megnyugosznak, soha új követelésekkel nem lépnek fel és szívben lélekben a magyarságnak barátai s a magyar hazának hí fiai lesznek. Ismételjük: ez ropant nagy tévedés. Mocsáry nem akarja látni és számolásba venni azt, hogy valamennyi nemzetiségünk a legszorosabb összeköttetésben áll a külföldön államokat alkotó fajakkal. Sok helyt, mint a szerbeknél s románoknál, még a földrajzi fekvés is közvetlen. Ennek folytán mi sem természetesebb, mint az, hogy hazánk nemzetiségei mindig és mindenkor nagyobb mértékű befolyás alatt fognak állani saját külföldi fajuk, mint a — bár velük egy államban de — tőlük idegen magyar faj részéről. Ezt Mocsáry nemzetiségi programjában teljesen számításán kívül hagyja, holott világos, hogy a külfölddel fennálló ezen nemzetiségi viszony annál veszélyesebb volna, minél nagyobb befolyás engedtetnék az országban élő nemzetiségeknek, mint nemzetiségeknek a magyar állam életére.

Nem magyar állam volna ez már többé, hanem a szerint, a mint a politikai szél fujna, hol román, hol szerb, hol német, vagy épen szláv nagyobb-nagyobb befolyás szerint alakuló állami experimentum, melyben minden megvolna, csak a magyar jelleg nem.

Ilyen nemzetiségi politikát Magyarországon soha sem fogadhat el.

A mint tehát visszautasítjuk az első: a magyar chauviniztikus, épen úgy visszautasítjuk a Mocsáry-féle foederalistikus nemzetiségi politikát.

Mi Magyarországon azon nemzetiségi politikának vagyunk barátai, mely szerint a magyar állam jellegét a magyar faj adja meg. Ennek folytán az állami élet minden terén ezt a jellegét érvényesülve kívánjuk látni. — Az állam névben, szellemben és életnyilvánulásaiban magyar legyen! Ellenben nem kívánjuk azt, hogy a nemzetiségek egyéniségükből kivetkötzessenek, hogy anyanyelvüktől megfosztassanak, vagy, csak azért, mert nem magyarok, bármiféle hátrányban részesüljenek. Sőt kívánjuk, hogy a magyar állam életén belül nemzeti kulturájukat a lehető legszélesebb alapon fejleszthessék — azonban mindig azon biztosíték és feltétel mellett, hogy az magyar szellemben és a magyar nemzet érdekében történjék.

A „Pécs” tárczája.

N. S. szellemének. *)

Jöjj ide asztalom tiszta, fehér lapja,
Hadd mártalak bele fekete bánatba;
Jöjj, vedd szárnyaidra jajszóm', zokogásom'
Könyektől terhesült stíru sóhajtasom',
S vidd el távol innen, messze, messze földre.
Tedd le ott egy kisdéd, sőtét sírhalmra.
Mondd: baráti szív küld, mely távol van tőle,
Annak, ki oda dőlt kora nyugalomra.

Te drága, hű barát, a kit hosszú évek
Küzde, nyomora szivehez kötönek,
Oh, de csak rövid volt kinnal teli pályád:
Tövisre megszurdalt s nem láttad rózsájt.
Küzdeldmid hajója, már közel nyugodni,
Szirt-élbe ütöde, örök mélybe vészett:
Mélyleges mély sirba, honnat visszahozni
Csak egy buvár tud: a halvány emlékezet.

Nem akarom hinni, hogy örökre végéd.
S el-elnézem hosszan azt a néma képet,
Melyet papírlapra maló napfény festett. —
Oh, hát az árnyék is tul éli a testet? . . .
Tehát lehetséges, hogy e kép itt rám néz
Es a test, melyrel őt a napfény leirta: . . .
A jövőért küzdő munkás agy, dolgos kéz
Örök mozdulatlan lent legyen a sirba? . . .

*) Nagy Sándor dr. az erénytelen szorgalmu és jelszó képzettségű muzeumi tisztviselő, ki f. hó 19-én éjjel a Gellért-hegyről lezuhant sjszörnyet halt, e költemény írójának iskolatársa és szeretett barátja volt, kibe mindket is — a budapesti egyetemen együtt töltött évek alatt kifejlődött — legjobb viszony fűzött.

Szerkesztő.

Ugy van, ugy van. Véged. Nem esal a hír ajka;
En csalódom csupán, ha kétkedem rajta,
Hisz barátunk írta, ki szeretett téged,
Hogy alszol nyugodtan s nem lesz — ébredésed.
Ó írta: hogy megszűnt jó szived dobogni
S kiejtő kezéd a fardatlan tollat;
Ó írta: hogy látót holtan összerogyni
S véredet omlani, a mint csak omolhat.

Oh, ha tudja a hír: milyen nagy a bánat,
Melyet okoz mérge szava fullánkjának;
A végtelen csapást ha tudja, ha sejtí:
A szomorú valót soha ki nem esjtí
S nem borul rám akkor bus halálod gyászra,
Nem ontják szőlőd azt a tenger könyvet,
Hiszünk holtat, hogy élsz s porhüvelyed háza
E csalárd hittel is lett volna tán könnyebb.

De a hír nem tudta s kibeszélte mindent:
Hogy nem látak téged soha többé itt lent.
Elmondta: hogy az a végző „istenhozzád”
Nem hónapra, évre — örökre szólt hozzád. —
Es most menj pihenni én drága halottam . . .
Ütött már az éjfél — szellemek órája;
Talan' egykor ismét találkoznak ottan,
Hol nincs véges élet, nincs tövises pálya.

Balog István.

Mondsee.

— Irta: VIZKELETY IMRE. —
(Folytatás.)

A „PÉCS” eredeti tárczája

A „Mondsee” név eredete a pogány-német ókorba vihető fel, a mennyiben ezen bajorai (bajor) telepek „Man” nevet adtak: A pogány bajorok pedig tudvalevőleg a „Man” (hold) imádói valának. Hogy a tó is a hold- (Mond) kultusznak köszöni elnevezését,

bizonyítékul szolgál az a körülmény, hogy a „Man” „Manseo” és „Mansee” a környékbeli lakosságnál még mindig divik; a népdalokban pedig ma is „Herr-nek és „Man”-nak nevezik a holdat, de még a bajor tájbeszédben is úgy hívják. Mondsee tava a 748-iki okiratokban mint „Lunae Lacus” fordul elő.

Végre legyen szabad még felemlítnünk, hogy ezen tó formájára nézve inkább kérdőjelhez s nem a hold formájához hasonlít, tehát a hold alakja semmi befolyással sem lehetett a tó elnevezésére.

Mondsee kedvező éghajlata, bájos fekvése és a tó vizének kellemes hőmérsékleténél fogva már a római előkelők és gazdagok által is gyakran látogatott és kedves tartózkodási hely volt. Erről tanuszkodnak az itt feltalált római emlékek-kövek. Az egyike Severus júvái (salzburgi) tanácsstag emelte 53 ik évében elhalt neje: Flandria Praesentina emlékére. Egy másikon fejlegyezve találjuk, hogy Lucius Fattinius, Lucius júvái Decurio és Duumvir fia, a maga és neje: Peccia Latina részére még életében állította fel a sírkövet. A harmadik sírkő feliratából kiténik, hogy egy háládatos gyermek 50 éves atyja: Novellius Optatus, 90 éves anyja: Julia Secundina és 60 éves nagybátyja: Secundinus emlékére állított ily emlék-követ fel stb.

E város a népvándorlás ideje alatt elpusztult. Történelmi jelentősége is csak azon időponttal veszi kezdetét, midőn II. Udilo bajori (bajor) herceg az Agilóli nemzetségből, Germin passau püspök tanácsára, szt Benedek szerzetesi számára 748-ban templomot és kolostort épített, melybe Monte-Cassinóból hozott 20 szerzetest helyezett. A Convent első főnöke Opportunus apát volt.

A várost sok viszontagság érte: első sorban is felemlítendő azon pusztítás, melyet a magyarok 943-ban vittek itt végbe. Nagy veszteséget szenvedett még a bajorok és Salzburg városa közt felmerült villougások és később a salzburgi paraszt-lázadás

alatt. Kitéve volt még az osztrák és stíriai rabló németek irtalmatlan fosztogatásainak is. Figyelemre méltó még azon esemény is, hogy a kolostor és a szerzet eme nevezetes temploma két század folyamán alatt (1273, 1283 és 1340) három ízben lett a lángok martaléka.

Az utolsó tüzvész előtt, mely 1781-ben a várost minden templomaival együtt elpusztította, Mondsee jelentékeny és népes hely lehetett, a minek bizonyossága az, hogy a szerzet óriási templomán és kápolnáján kívül még 4 temploma és kápolnája volt, melyek közül még csak az egy „Mariabil” kápolna áll fenn, mely különben a városon kívül egy dombon állván, a tűz által el nem pusztulhatott.

Berchtold bajor herceg a benecsek sanyaru során könyörülve, a magyarok által lerombolt kolostort 944-ben ismét felépítette. II. Henrik pedig szabadalmakkal ruházta fel azt. S miután IV. Henrik a szerzet vagyonát jószágok adományozása által tetemesen gyarapította, Konrad apát (1127—1145) most már a jövedelem jelentékeny részét közhasznú célokra és beruházásokra kezdte fordítani. Ennek példáját követve, Walter apát (1146—1158), a tudományok ápolását tüzte ki célul. Reichlein apát pedig 1435-ban a Convent-házat alapjából újra felépítette s megnagyobbította, a megrongált régi templomnak góth stíljú alakítását 1470-ben megkezdte, mely azután utódja: Ech Benedek apát által 1487-ben befejeztetett. Ugyan ez építette a szt-wolfgangi impozáns templomot és benecsek kolostort is, a 987-ből származó Szt-Wolfgang remete kápolnája mellé.**) Oberwang

*) Igen hasonlít e nagyszerű templom belseje a pécsi székesegyház régi idomához, a mennyiben ott is a Sactuarium jóval magasabban fekszik a közep és mellék hajóknál, nagyságra nézve pedig egyenlők.

**) Itt élt és hirdette a szent ígét Wolfgang remete, a szentek közé felvett későbbi püspök. Ő a szentes tóparton sajátkezleg egy kápolnát épített termésköböl, melynek egy bolt

